

Beslutsunderlag

Styrelsen 2021-12-03

Telefon: [031 64 74 00](tel:031647400)

Handläggare: Karl-Emil Videbris

Mejladress: karl-emil.videbris@gryaab.se

Intern kontrollplan för 2022

Förslag till beslut

I styrelsen för Gryaab AB:

1. Intern kontrollplan för 2022 fastställs.

Sammanfattning

Enligt Göteborgs Stads Riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll ska styrelsen säkerställa att riskhantering sker kontinuerligt inom väsentliga verksamhetsområden, processer och projekt samt alltid vid större förändringar i verksamheten. I samband med framtagandet av budget ska riskhanteringen för olika riskområden sammanställas till en samlad riskbild för bolagsstyrelsens verksamhetsområde.

Utifrån den samlade riskbilden ska en intern kontrollplan upprättas. Den ska innehålla de områden som särskilt ska granskas under kommande verksamhetsår för att verifiera att införda åtgärder fått avsedd effekt.

Förslag till intern kontrollplan baseras på den samlade riskbilden vilken i sin tur bygger på riskbedömningar utifrån de fem riskanalyser som utförs regelbundet. Alla områden som finns i den samlade riskbilden finns med i förslaget till intern kontrollplan. På styrelsemötet den 29 oktober 2021 lyftes möjligheten för styrelsen att lägga till granskningsområde till den interna kontrollplanen för 2022. Ett granskningsområde som nämndes på styrelsemötet var hur Gryaab är rustat för en framtida slamavsättning. På presidiummötet den 26 november 2021 beslutades att lägga till följande tre granskningsområden i förslaget till intern kontrollplanen för 2022:

- Slamhantering – Hur är Gryaab rustat för en framtida slamavsättning
- Tunnlrar– Status och kapacitet

- Har Gryaab ett fungerande system för elektronisk utrustning med programvara som har uppdateringsnivåer för att hållas säker?

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ärendet i sig bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser. En korrekt genomförd hantering av risker medför dock att sannolikheten för att oväntade kostnader ska uppkomma hålls på en låg nivå.

Bedömning ur ekologisk dimension

Gryaab har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Gryaab har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Samverkan

Ärendet har behandlats på samverkansgruppsmöte den 26 november 2021-

Bilagor

1. Intern kontrollplan för 2022

Ärendet

Enligt Göteborgs stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll ska styrelsen i samband med beslut om budget ta fram en samlad riskbild och en intern kontrollplan för det kommande verksamhetsåret. Ärendet avser beslut om intern kontrollplan för 2022. Den samlade riskbilden behandlas i ett separat ärende.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stad har tagit fram det styrande dokumentet Göteborgs Stads Riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll som integrerar systematik för planering och uppföljning, riskhantering, intern styrning och kontroll samt kvalitetsledning.

Arbetet med verksamhetsövergripande riskhantering utgår från 16 - 17 §§ i riktlinjen. Där anges att bolagsstyrelse ska säkerställa att riskhantering sker kontinuerligt inom väsentliga verksamhetsområden, processer och projekt samt alltid vid större förändringar i verksamheten. I samband med framtagandet av budget ska riskhanteringen för olika riskområden sammanställas till en samlad riskbild för bolagsstyrelsens verksamhetsområde. Utifrån den samlade riskbilden ska en intern kontrollplan upprättas. Den ska innehålla de områden som särskilt ska granskas under kommande verksamhetsår för att verifiera att införda åtgärder fått avsedd effekt.

Intern kontrollplan

Förslaget till intern kontrollplan, bilaga 1, baseras på den samlad riskbilden vilken i sin tur bygger på riskbedömningar utifrån de fem riskanalyser som utförs regelbundet. Alla områden som finns i den samlade riskbilden finns med i förslaget till intern kontrollplan. På styrelsemötet den 29 oktober 2021 lyftes möjligheten för styrelsen att lägga till granskningsområde till den interna kontrollplanen för 2021. Ett granskningsområde som nämndes på styrelsemötet var hur Gryaab är rustat för en framtida slamavsättning. På presidiemötet den 26 november 2021 beslutades att lägga till följande tre granskningsområden i förslaget till intern kontrollplanen för 2022:

- Slamhantering – Hur är Gryaab rustat för en framtida slamavsättning
- Tunnlar– Status och kapacitet
- Har Gryaab ett fungerande system för elektronisk utrustning med programvara som har uppdateringsnivåer för att hållas säker?

Under året kommer kontrollmoment av den interna kontrollplanen genomföras och eventuella förbättringsåtgärder föreslås. Uppföljning av intern kontrollplanen ska ske i den omfattning som fastställs av respektive styrelsen. Av tid- och arbetsplan för styrelsen för 2022 framgår att den interna kontrollplanen för 2022 avses följas upp och återrapporteras till styrelsen vid styrelsemötet i oktober 2022.

Bedömning av ärendets principiella beskaffenhet

Ärendet avser intern kontrollplan för 2022 är ett årligen återkommande ärende. Gryaab bedömer inte att ärendet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Bedömningen har gjorts med utgångspunkt i vad som står angivet om frågor av principiell beskaffenhet i Gryaabs ägardirektiv, Göteborgs Stadshus AB:s anvisningar för ärendeberedning och Göteborgs Stads riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll.

Bolagets bedömning

Förslag till intern kontrollplan för 2022 baseras på den samlade riskbilden samt tillägg av särskilda granskningsområden som lades fram på styrelsemötet den 29 oktober 2021 och presidiummötet den 26 november 2021. Styrelsen föreslås fastställa den interna kontrollplanen för 2022.

Intern kontrollplan 2022

Den interna kontrollplanen är uppdelat utifrån:

- Riskområdena från Gryaabs samlade riskbild december 2021
- Riskområden som styrelsen valt att granska för 2022
- De pågående och planerade åtgärder som verksamheten behöver vidta för att hantera riskerna i den samlade riskbild
- Kontrollmoment för miljö- och kvalitetsansvarig

Syftet med den interna kontrollplanen är att granska hur verksamheten tar sig an pågående och planerade åtgärder och att säkerställa att införda åtgärder fått avsedd effekt.

Gryaabs verksamhetsrisker (risker på kort sikt) 2021

Riskområde: Säkerställa att Gryaab kan avleda avloppsvattnet 2022-2036

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Från och med 2022 har avdelningen för Teknisk Försörjning, gruppen Insamling, det totala ansvaret för både det fysiska tunnelsystemet och processen operativt och strategiskt.
- Under 2022 pågår en fortsatt kartläggning av trånga sektorer och en uppskattning av tunnelkapaciteten.
- Investeringsbeslut del 1 för Mölndalsån kommer att fattas under hösten 2021 och projektet beräknas vara färdigt under 2025.
- För att hitta orsaken till de extremt höga flödena vid omfattande regn har Gryaab och ägarkommunerna startat en utredning för att identifiera orsaken för att därefter vidta åtgärder.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Hur har omorganisationen på Teknisk Försörjning, där gruppen Insamling, fått det totala ansvaret för både det fysiska tunnelsystemet och processen operativt och strategiskt fallit ut?
- Hur fortlöper kartläggningen av trånga sektorer och uppskattningen av tunnelkapaciteten? Har ev. preliminära slutsatser redan lett till beslut om ytterligare åtgärder?
- Hur fortlöper utredningen för att hitta orsaken och vidta åtgärder till de extremt höga flödena vid omfattande regn.
- Hur är statusen avseende förprojektering för att öka kapaciteten och redundansen under Mölndalsån. Har investeringsbeslut del 1 för Mölndalsån tagits?

Riskområde: Säkerställa att Gryaab kan rena avloppsvattnet 2022-2036

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Utifrån de nya flödesprognoserna görs en förnyad bedömning av möjligheten att uppfylla nuvarande villkor fram till 2036. Om det föreligger en förhöjd risk att inte uppfylla nuvarande villkor finns ett antal möjliga åtgärder för att förbättra kapaciteten i anläggningen.
- Gryaab planerar att utöka skivfilterkapaciteten, vidta åtgärder för att ytterligare förbättra eftersedimenteringskapaciteten och se över möjligheten att ytterligare öka kapaciteten för direktfällning.
- Gryaab ska påbörja en utredning om hur biobäddarna kan ersättas.
- Gryaab samarbetar med ägarkommunerna kring tillflödena för att sänka de totala utsläppen för alla parametrar.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Vad blev resultatet från den förnyad bedömning av möjligheten att uppfylla nuvarande villkor fram till 2036.
- Om det föreligger förhöjd risk för att överskrida utsläppsvillkoren fram till 2036, vilka åtgärder vidtar ni för att uppfylla utsläppsvillkoren fram till 2036?

- Beskriv hur Gryaab planerar för att: utöka skivfilterkapaciteten? vidta åtgärder för att ytterligare förbättra eftersedimenteringskapaciteten? och se över möjligheten att ytterligare öka kapaciteten för direktfällning?
- Har utredningen om hur biobäddarna kan ersättas påbörjats?
- Hur fortlöper samarbetet med ägarkommunerna kring att identifiera effektiva och hållbara åtgärder utifrån ett systemperspektiv för att minska totalutsläppen av näringsämnen till recipienten?

Riskområde: Säkerställa kostnader och intäkter för avsättning av biprodukter

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Gryaab deltar i studier för att säkerställa alternativa metoder för slamkvittblivning med bibehåll av fosforåtervinning.
- Gryaab deltar även i studie kring pyrolys av slam till kol.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Ge exempel på studier, och resultaten av dessa, för att säkerställa alternativa metoder för slamkvittblivning med bibehåll av fosforåtervinning?
- Hur fortlöper studien kring pyrolys av slam till kol? Har eventuella preliminära slutsatser redan lett till beslut om ytterligare åtgärder?

Riskområde: Säkerställa eventuella förändringar i övriga krav

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Gryaab har till följd av det nya miljötillståndet påbörjat en utredning kring metangasavgång från lagring av slam
- Gryaab tar även hänsyn till denna risk i den ekonomiska långtidsplanen.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Hur fortlöper utredning kring metangasavgång från lagring av slam? Har eventuella preliminära slutsatser redan lett till beslut om ytterligare åtgärder?
- Hur har Gryaab tagit hänsyn till risk för att den öppna hanteringen av slam och/eller biobäddar behöver byggas om i den ekonomiska långtidsplanen?

Gryaabs strategiska risker (risker på lång sikt) 2021

Riskområde: Säkerställa att Gryaab kan avleda och samla in avloppsvattnet i framtiden

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Förprojektering av en kompletterande pumpstation har startats, vilket sker inom ramen för Nya Rya.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Hur fortlöper projekteringen av en kompletterande pumpstation för att säkerställa pumpkapacitet och redundans? Har eventuella preliminära slutsatser redan lett till beslut om ytterligare åtgärder?

Riskområde: Säkerställa att Gryaab kan rena avloppsvattnet från 2036 och framåt

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Gryaab driver programmet Nya Rya.
- Utredning av hur läkemedelsrening skulle kunna implementeras i Gryaab reningsprocess.
- Planerade åtgärder är förbättringar i nuvarande process, där förbättrad kapacitet för fosforavskiljning och utökad biologisk kapacitet behöver utredas. Behov av nivå på BOD-krav ska utredas ur ett recipientperspektiv.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Hur fortlöper programmet Nya Rya? tHåller projektet tidplanen, har extra resurser tilldelats projektet om tidplanen riskerar att inte hållas?
- Hur fortlöper utredningen av hur läkemedelsrening skulle kunna implementeras i Gryaab reningsprocess? Har eventuella preliminära slutsatser redan lett till beslut om ytterligare åtgärder?
- Hur fortlöper utredningen av förbättrad kapacitet för fosforavskiljning och utökad biologisk kapacitet samt BOD-halten ur ett recipientperspektiv

Riskområde: Säkerställa värdefull avsättning av biprodukter på lång sikt

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Gryaab ska ta fram en handlingsplan för konsekvenser av ett möjligt ändrat regelverk kring slamhantering.
- Gryaab följer i övrigt utvecklingen, huvudsakligen genom nationell och regional samverkan.
- Uppströmsarbete och kommunikation kring uppströmsarbete och slam är viktiga långsiktiga åtgärder som vidtas för att bibehålla förtroendet för befintlig slamhantering.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Har Gryaab tagit fram en handlingsplan för konsekvenser av ett möjligt ändrat regelverk kring slamhantering?
- Hur följer Gryaab utvecklingen genom nationell och regional samverkan?
- Hur bedrivs uppströmsarbete, och kommunikation kring uppströmsarbete, för att bibehålla förtroendet för nuvarande slamhantering.

Riskområde: Säkerställa robust och tillgänglig anläggning

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Prioriterade insatser för 2022 i enlighet med inspektions- och underhållsplan ska vara helt genomförda under 2022.
- För att säkerställa att det finns tillräckligt med elkapacitet i systemet till Gryaab förs en aktiv bevakning och kommunikation genom regelbundna möten med Göteborg Energi
- Gryaab bevakar också sin rankning i styrel.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Genomfördes samtliga insatser i enlighet med inspektions- och underhållsplan för 2021? Hur ligger ni till med de prioriterade insatserna i underhållsplanen för 2022? Finns det risk att dessa insatser inte genomförts under året? Hur hanterar ni i så fall detta?

- Hur bevakar och kommunicerar ni med Göteborg Energi om framtida elbehov för att de ska garantera och prioritera Gryaabs framtida behov?

Riskområde: Säkerställa tillräcklig organisatorisk kompetens eller kapacitet för att kunna bedriva verksamheten ändamålsenligt

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Gryaab ska under 2022 ta fram en prognos för hur bemanningen kommer att utvecklas fram till 2027.
- Gryaab ska ta fram en ny kompetensförsörjningsplan i syfte att säkerställa kompetensen för att driva anläggningen 2022-2036.
- Gryaab planerar att genomföra de rekryteringar som krävs i god tid.
- Gryaab arbetar med den långsiktiga kompetensförsörjningen inom fyra identifierade områden.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Hur fortlöper arbetet med att fram en prognos för hur bemanningen kommer att utvecklas fram till 2027?
- Hur fortlöper arbetet med att ta fram en ny kompetensförsörjningsplan i syfte att säkerställa kompetensen för att driva anläggningen 2022-2036?
- Ge exempel på åtgärder / förändringar ni gjort för att i högre grad genomföra de rekryteringar som krävs i god tid?

Riskområde: Säkerställa ekonomisk stabilitet och medel för att bedriva verksamhet och investeringar

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Gryaab har säkerställt ränteutvecklingen, i den mån som det är möjligt, genom att ansluta sig till Koncernbanken inom Göteborg Stad.
- Gryaab för kontinuerligt en dialog med ägarna och dess tjänstepersoner genom de befintliga forumen ägarrådet och teknisk ekonomisk delegation men även genom möten med VA- huvudmännen, tjänstepersoner samt delägarkommunernas KS och KF.

- Genom det påbörjade programmet Nya Rya säkerställs stabiliteten i Gryaabs prognos för kostnadsutveckling efter 2025
- Gryaab har, inom ramen av projektet Nya Rya, tagit fram förslag till finansieringsmodell i samverkan med Göteborg Stadshus AB och finansavdelningen inom Göteborgs Stads stadsledningskontor.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Hur stabil och säker är Gryaabs prognos för kostnadsutveckling efter 2025? Hur definieras och mäts *stabil* respektive *säker*.
- Berätta om resultaten från dialog med ägarna och dess tjänstepersoner?
- Hur säkerställs stabiliteten genom programmet Nya Rya? Hur fortlöper arbetet med att ta fram och fastställa finansieringsmodellen för Nya Rya?

Riskområde: Säkerställa eventuella förändringar i övriga krav på lång sikt

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Gryaab har tagit fram en klimatstrategi och konsekvensbeskrivning.
- Gryaab följer utvecklingen och förändringar i övriga krav
- Under 2021-2023 kommer Gryaab inom ramen för utredningsvillkor ett i nuvarande miljötillstånd utreda frågan om läkemedelsrening

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Hur tillämpar Gryaab sin klimatstrategi? Ge exempel på beslut där klimatstrategin använts?
- Ge exempel på forum, nätverk samt nationella och internationella konferenser där omvärldsbevakning skett i syfte att bevaka utvecklingen och förändringar i krav på VA branschen beträffande klimat och läkemedelsrening?
- Hur fortlöper Gryaabs utredning om behovet och införandet av ev. läkemedelsrening? Har ev. preliminära slutsatser redan lett till beslut om ytterligare åtgärder?

Granskningsområde från styrelsen 1: Slamhantering – Hur är Gryaab rustat för en framtida slamavsättning

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Hur ser trenden ut för föroreningar i avloppsslammet? Kommer det finnas möjlighet att uppfylla nationell lagstiftning och kraven i Revaq på 5-10 år sikt?
- Hur ser trenden ut för efterfrågan på avloppsslam bland lantbrukare och andra aktörer som tillverkar anläggningsjord av slammet? Kommer det finnas efterfrågan på slam inom nuvarande användningsområden på 5-10 års sikt.
- Vilka tekniska lösningar kan Gryaab tillämpa för att hantera ett eventuellt förbud av spridning av slam på åkermark eller dyl. avsättning? Är dessa lösningar väl beprövande? Har Gryaab ekonomiska förutsättningar för att investera i sådana lösningar?

Granskningsområde från styrelsen 2: Tunnlar– Status och kapacitet

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Utförs besiktning och underhåll enligt fastställda rutiner för tunnlar och förbindelseledningar? Finns tillräckliga resurser internt? Finns kompetens externt?
- Är större åtgärder inplanerade i Gryaab's besiktnings- och underhållsplan?
- Har tillräckliga åtgärder vidtagits enligt Handlingsplan och åtgärder, Hedin Bil?
- Hur fortlöper utredning av tunnelkapacitet för framtida behov och utvecklingen inom ägarkommunerna? Har ev. preliminära slutsatser redan lett till beslut om ytterligare åtgärder?

Granskningsområde från styrelsen 3: Har Gryaab ett fungerande system för elektronisk utrustning med programvara som har uppdateringsnivåer för att hållas säker?

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

- Har en riskbedömning gjorts av styrenheter utifrån ett cyberperspektiv?

- Finns rutiner för kontroll och uppdatering av programvara i uppkopplade styrenheter tex vissa datorer, servrar, övervakningskameror, larm och dyl. utrustning?
- Finns rutiner för hantering av äldre utrustning med programvara som saknar tillräckligt skydd mot yttre hot?